

Številka: 0070-89/2017

Ljubljana, dne 26. februarja 2018

EVA 2017-2711-0060

GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE

Gp.gs@gov.si

ZADEVA: Uredba o nacionalnem radonskem programu – predlog za obravnavo

1. Predlog sklepov vlade:

Na podlagi prvega odstavka 73. člena Zakona o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in o jedrski varnosti (Uradni list RS, št. 76/17) je Vlada Republike Slovenije na ... redni seji dne ... sprejela naslednji

SKLEP

Vlada Republike Slovenije je izdala Uredbo o nacionalnem radonskem programu in jo objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Mag. Lilijana Kozlovič
generalna sekretarka

Sklep prejmejo:

- Ministrstvo za okolje in prostor
- Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport,
- Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve in enake možnosti,
- Ministrstvo za zdravje.

2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:

/

3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:

dr. Damijan Škrk, direktor Uprave RS za varstvo pred sevanji,

3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:

/

4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:

/

5. Kratek povzetek gradiva:

Vsebina uredbe o nacionalnem radonskem programu je namenjena obvladovanju dolgoročnih tveganj za zdravje zaradi izpostavljenosti radonu. Uredba

- opredeljuje strategijo upravljanja povečanih izpostavljenosti zaradi radona;
- določa referenčno raven povprečne letne koncentracije radona v zaprtih prostorih;
- določa območja z več radona in posebne ukrepe varstva pred sevanji na teh območjih;
- določa metodologijo za določitev letnega povprečja koncentracij radona;
- opredeljuje način, vrsto in obseg meritev:

- v okviru sistematičnega pregledovanja,
- izvajanja meritev na delovnih mestih in
- izvajanja ponovnih meritev za preverjanje izvedenih ukrepov;
- opredeljuje metodologijo za oceno doz zaradi izpostavljenosti radonu;
- opredeljuje program za ozaveščanje delodajalcev, javnosti in strokovnjakov glede tveganj za zdravje, ki jih prinaša izpostavljenost radonu, in o dodatnih tveganjih v povezavi s kajenjem ter o pomembnosti izvajanja meritev radona in ukrepov za zmanjšanje izpostavljenosti.

Nacionalni radonski program se sprejema za obdobje 10 let. Pred njegovim iztekom se ovrednoti izvajanje programa ter pripravi predloge za nadaljnjo optimizacijo ukrepov varstva pred sevanji in zmanjšanje izpostavljenosti zaradi radona.

Predlog uredbe je bil v oktobru 2017 v javni obravnavi. Predlogi strokovne javnosti, sindikatov in posameznikov so bili uporabljeni pri pripravi predloga, ki je pripravljen za medresorsko obravnavo.

6. Presoja posledic za:

a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	DA
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	DA
c)	administrativne posledice	DA
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	DA
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	DA
e)	socialno področje	NE
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: – nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja – razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna – razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij	NE

7.a Predstavitel ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR:

(Samo če izberete DA pod točko 6.a.)

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu

	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				

II. Finančne posledice za državni proračun

II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:

Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
Uprava RS za varstvo pred sevanji	ukrep 2717-17-0001 - Izvajanje nalog na področju varstva pred sevanji	PP 2320 - Sevanja konto 4021- posebni material in storitve	150.000,00 EUR	150.000,00 EUR
SKUPAJ				

II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:

Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				

II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:

Novi prihodki	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ		

OBRAZLOŽITEV:

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu

- /

II. Finančne posledice za državni proračun

Prikazane morajo biti finančne posledice za državni proračun, ki so na proračunskih postavkah načrtovane v dinamiki projektov oziroma ukrepov:

II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:

Pravice porabe so predvidene na proračunski postavki 2320 - Sevanja konto 4021- posebni material in storitve v okviru ukrepa 2717-17-0001 - Izvajanje nalog na področju varstva pred sevanji.

II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:

/

II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:

/

7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR:

(Samo če izberete NE pod točko 6.a.)

Kratka obrazložitev

Sprejetje nove uredbe nima posledic za državni proračun ali druga javnofinančna sredstva.

8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:

Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na:

- pristojnosti občin,
 delovanje občin,

NE

☐ financiranje občin.	
Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje: – Skupnosti občin Slovenije SOS: NE – Združenju občin Slovenije ZOS: NE – Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: NE Predlogi in pripombe združenj so bili upoštevani: /	
9. Predstavitev sodelovanja javnosti:	
Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:	DA
(Če je odgovor NE, navedite, zakaj ni bilo objavljeno.)	
Datum objave: 4.10.2017 V razpravo so bili vključeni: – predstavniki zainteresirane javnosti, – predstavniki strokovne javnosti. Mnenja, predloge in pripombe so podali: Zavod za varstvo pri delu, d. o. o.. trije posamezniki zainteresirane javnosti in Sindikat delavcev gostinstva in turizma Upoštevani so bili: – večinoma. Mnenja, predlogi in pripombe so bili pretežno upoštevani, tako da ni bistvenih odprtih vprašanj. Predlagatelji so prejeli odgovore na predloge ter rešitve v predlogu nove uredbe.	
10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:	DA
11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:	DA
Milojka Kolar Celarc MINISTRICA	

Na podlagi prvega odstavka 73. člena Zakona o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti (Uradni list RS, št. 76/17) izdaja Vlada Republike Slovenije

UREDBO
o nacionalnem radonskem programu

1. člen
(namen in vsebina uredbe)

(1) Ta uredba določa nacionalni radonski program.

(2) Ta uredba prenaša določbe Direktive Sveta 2013/59/Euratom z dne 5. decembra 2013 o določitvi temeljnih varnostnih standardov za varstvo pred nevarnostmi zaradi ionizirajočega sevanja in o razveljavitvi direktiv 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom in 2003/122/Euratom (UL L št. 13 z dne 17. 1. 2014, str. 1), zadnjič popravljene s popravkom (UL L št. 72 z dne 17. 3. 2016, str. 69).

2. člen
(referenčna raven)

Referenčna raven povprečne letne koncentracije radona v zaprtih bivalnih in delovnih prostorih je 300 Bqm^{-3} .

3. člen
(metodologija določitve povprečne letne koncentracije radona)

(1) Prva meritev, namenjena določitvi povprečne letne koncentracije radona v zaprtih prostorih in na lokacijah, se izvede v obdobju, ko se pričakuje najvišje koncentracije radona. V zaprtih prostorih se prva meritev izvede v obdobju ogrevalne sezone. Prva meritev traja najmanj 30 dni in največ 90 dni.

(2) Če rezultat prve meritve koncentracije radona ne presega vrednosti referenčne ravni, se oceni, da je tveganje za zdravje zaradi radona v prostoru ali na lokaciji, kjer je bila meritev izvedena, sprejemljivo in nadaljnji ukrepi niso potrebni. Meritev koncentracije radona je treba ponoviti, če se razmere, ki vplivajo na koncentracijo radona, spremenijo. V zaprtih prostorih te spremembe nastanejo na primer po energijski sanaciji ali po zamenjavi oken v stavbi.

(3) Če koncentracija radona, izmerjena pri prvi meritvi, presega vrednosti referenčne ravni, se izvede še druga meritev, in sicer v naslednjem obdobju, ko se pričakuje najnižja koncentracija radona. V zaprtih prostorih se druga meritev izvede v naslednjem poletnem obdobju. Druga meritev traja najmanj 30 dni in največ 90 dni.

(4) Če koncentracija radona, izmerjena pri prvi meritvi, presega trikratnik vrednosti referenčne ravni, se takoj preverijo možnosti skrajšanja časa zadrževanja v prostoru ali na lokaciji in se izvaja redno prezračevanje prostorov.

(5) Rezultata prve in druge meritve se uporabita za izračun povprečne letne koncentracije radona. Če povprečna letna koncentracija radona presega vrednosti referenčne ravni, je treba preveriti možnosti skrajšanja časa zadrževanja v prostoru ali na lokaciji in s tem zmanjšanja izpostavljenosti radonu. Če to ni izvedljivo ali se ne dosežejo ustrezni učinki, je treba izvajati ukrepe za zmanjšanje koncentracije radona v prostoru in s tem izpostavljenosti posameznikov.

(6) Ukrepi za zmanjšanje časa zadrževanja v prostoru ali na lokaciji in s tem izpostavljenosti radonu so lahko reorganizacija delovnih nalog in delovnega časa, premestitev delavcev ali posameznikov iz prebivalstva v druge prostore, prenehanje uporabe prostorov, v katerih so ljudje najbolj izpostavljeni. Enostaven ukrep, ki pripomore k zmanjšanju izpostavljenosti, je tudi redno prezračevanje prostorov.

4. člen **(metodologija za oceno doz)**

(1) Oceno doz zaradi radona izvede pooblaščen izvedenec varstva pred sevanji in pri tem uporabi metodologijo, ki jo opredeli Mednarodna komisija za varstvo pred sevanji (International Commission on Radiological Protection – ICRP), ob upoštevanju razmer v teh prostorih in časa zadrževanja ali bivanja v njih.

(2) Pri povprečni specifični aktivnosti radona 300 Bq m^{-3} in ravnovesnem faktorju med radonom in njegovimi kratkoživimi potomci 0,4 je:

- pri 2000 urah izpostavljenosti na delovnem mestu efektivna doza delavca, ki ne opravlja težkih fizičnih del, ocenjena na 4,0 mSv;
- pri 2000 urah izpostavljenosti na delovnem mestu efektivna doza delavca v turističnih jamah ali delavca, ki opravlja težka fizična dela v zaprtih prostorih, ocenjena na 8 mSv in
- pri 7000 urah izpostavljenosti v bivalnih prostorih efektivna doza prebivalca ocenjena na 14 mSv.

(3) Kadar se dejanske razmere razlikujejo od razmer iz prejšnjega odstavka, izvede izračun izpostavljenosti pooblaščen izvedenec varstva pred sevanji.

5. člen **(območja z več radona)**

(1) Območja z več radona se določajo po metodologiji, ki temelji na meritvah koncentracij radona v tleh, upoštevajoč različne geološke sestave, vsebnosti radija-226 v kamnini in njeni prepustnosti ter ravneh povprečnih letnih koncentracij radona v zaprtih prostorih.

(2) Območja z več radona so ozemlja naslednjih občin: Bloke, Cerknica, Črnomelj, Divača, Dobropolje, Dolenjske Toplice, Hrpelje-Kozina, Idrija, Ig, Ivančna Gorica, Kočevje, Komen, Logatec, Loška dolina, Loški Potok, Miren-Kostanjevica, Pivka, Postojna, Ribnica, Semič, Sežana, Sodražica, Vrhnika, Žužemberk.

6. člen **(pregledovanje delovnega in bivalnega okolja)**

(1) Pregledovanje delovnega in bivalnega okolja obsega:

- ugotavljanje povprečne letne koncentracije radona;
- dodatne meritve koncentracije radona, meritve koncentracije njegovih razpadnih produktov, ravnotežnega faktorja in drugih parametrov ter analizo vzrokov za povečane koncentracije radona;
- meritve hitrosti doz sevanja gama in analizo vzrokov za povečane hitrosti doz.

(2) Če povprečna letna koncentracija radona presega vrednosti referenčne ravni, se vrsta in obseg meritev iz druge in tretje alineje prejšnjega odstavka izbereta tako, da se lahko oceni izpostavljenost delavcev ali posameznikov iz prebivalstva in presodi potreba po ukrepih za zmanjšanje izpostavljenosti.

(3) Meritve izvede pooblaščen izvajalec meritev radona. Po izvedenih meritvah pooblaščen izvajalec meritev radona pripravi poročilo o meritvah z oceno izpostavljenosti delavcev ali posameznikov iz prebivalstva, ki vsebuje predloge za ukrepe varstva pred sevanji za zmanjšanje izpostavljenosti.

7. člen **(sistematično pregledovanje)**

(1) S sistematičnim pregledovanjem in izvajanjem meritev ustreznih količin se zagotavlja prepoznavanje:

- izpostavljenosti zaradi radona v objektih, namenjenih izvajanju vzgojno-varstvenega, izobraževalnega, kulturnega ali zdravstvenega programa;
- izpostavljenosti zaradi radona v bivalnih prostorih, ki so v kleti ali pritličju, ali drugih prostorih, kjer je mogoče pričakovati, da povprečne letne koncentracije radona presegajo referenčne ravni, in
- zunanje izpostavljenosti v zaprtih prostorih že obstoječih objektov, zaradi uporabljenih gradbenih materialov.

(2) Sistematično pregledovanje delovnega okolja se zagotavlja na mestih, kjer so radonu izpostavljeni otroci, mladina in druge občutljivejše skupine prebivalcev (na primer bolniki), ter tam, kjer je večja verjetnost, da lahko letne doze presežejo 6 mSv zaradi izpostavljenosti radonu in njegovim potomcem.

8. člen **(obseg in pogostost sistematičnega pregledovanja)**

(1) Letno se pregleda vsaj 50 objektov, ki so namenjeni izvajanju vzgojno-varstvenega, izobraževalnega, kulturnega ali zdravstvenega programa, in vsaj 100 bivalnih objektov.

(2) Dodatno se lahko pregledajo tudi drugi objekti oziroma ocenijo doze pri drugih dejavnostih, če obstaja verjetnost, da so delavci ali posamezniki iz prebivalstva izpostavljeni povečanemu sevanju zaradi radona.

(3) Meritve in ocene doz se prednostno izvajajo v objektih, v katerih je zaradi strukture objekta oziroma sestave tal večja verjetnost za povečano izpostavljenost radonu, in tam, kjer se lahko pričakuje povečana izpostavljenost zaradi izvajanja dejavnosti.

9. člen **(pregledovanje na delovnih mestih)**

(1) Delodajalec zagotavlja meritve radona na delovnih mestih:

- v pritličnih ali kletnih prostorih na območjih z več radona in
- na lokacijah, kjer je mogoče pričakovati povišane koncentracije radona, na primer v kraških in podzemnih jamah ali na drugih mestih pod zemljo, v rudnikih, toplicah, kopališčih in ob drugih vodnih virih radona ter na drugih deloviščih pod zemljo, na območju celotne Republike Slovenije.

(2) Meritve radona iz prejšnjega odstavka izvajajo pooblaščen izvajalci meritev radona, pri čemer delodajalcu svetujejo o izboru in številu merilnih mest.

10. člen **(ukrepi v primeru povečane izpostavljenosti)**

(1) Če se na podlagi meritev in ocene doz ugotovi, da delavci ali posamezniki iz prebivalstva letno prejmejo več kot 6 mSv zaradi izpostavljenosti radonu in njegovim potomcem, je treba za zmanjšanje izpostavljenosti izvesti gradbene posege.

(2) Gradbeni posegi so namenjeni vzpostavitvi sistema za aktivno prezračevanje zemljine pod stavbo. Kot dodaten in nesamostojen ukrep se lahko izvede tudi tesnjenje talne konstrukcije, saj je kakovostna izvedba tesnjenja na detajlih pogosto težko izvedljiva.

(3) Izvajalec gradbenih posegov iz prejšnjega odstavka po zaključku del izkaže uspešnost izvedenih ukrepov s kontrolnimi meritvami, ki jih izvede pooblaščen izvajalec meritev radona. Kontrolne meritve so izvedene v takem obsegu, da se preverita uspešnost in učinkovitost izvedenih ukrepov.

(4) Ukrepe odredi organ, pristojen za varstvo pred sevanji.

(5) Odrejeni ukrepi so sorazmerni izpostavljenosti in takšni, da se ekonomsko najugodneje doseže čim učinkovitejše in trajno zmanjšanje izpostavljenosti.

11. člen **(sredstva za izvedbo ukrepov)**

(1) Izvedbo ukrepov v objektih, namenjenih izvajanju vzgojno-varstvenega, izobraževalnega, kulturnega ali zdravstvenega programa, zagotovi država. Sredstva za izvedbo ukrepov zagotovi ministrstvo, pristojno za osnovno dejavnost, ki ji je objekt namenjen, in za te namene ustrezno načrtuje predvidena proračunska sredstva.

(2) Izvedbo ukrepov v objektih, ki niso objekti iz prejšnjega odstavka, zagotovi lastnik objekta.

(3) Če dejavnost vključuje izpostavljenost delavcev, izvajanje ukrepov zagotovi nosilec dejavnosti.

12. člen **(ozaveščanje na področju izpostavljenosti radonu)**

Organ, pristojen za varstvo pred sevanji:

1. zagotavlja ozaveščanje javnosti, delodajalcev, zaposlenih in lokalnih nosilcev odločanja z izdajo publikacij o zdravstvenih tveganjih zaradi izpostavljenosti radonu, še posebej v povezavi s kajenjem;
2. pripravlja smernice za preprečevanje vstopa radona v stavbe, vključno z identifikacijo gradbenih materialov z visoko stopnjo sproščanja radona ter izvedbo novogradenj in sanacij objektov na območjih z več radona;
3. organizira seminarje, strokovna srečanja in delavnice o zdravstvenih tveganjih zaradi izpostavljenosti radonu;
4. opozarja na zagotavljanje ustrezne kakovosti zraka v notranjih prostorih, kadar se izvajajo posegi z nameni varčevanja z energijo, kot so energijske sanacije in zamenjave oken;
5. vodi zbirko podatkov o meritvah radona v zaprtih prostorih v skladu z 72. členom Zakona o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti (Uradni list RS, št. 76/17);
6. si prizadeva za doseg dolgoročnih ciljev zmanjševanja tveganja za pljučnega raka s tem, da so vsebine o tveganju zaradi radona ustrezno opredeljene v strateških dokumentih za obvladovanja raka ter programih za zdravje otrok in mladostnikov;
7. v okviru finančnih možnosti podpira raziskave, namenjene boljšemu razumevanju vplivov na zdravje, povezanih z izpostavljenostjo radonu;
8. objavlja seznam izvajalcev z znanjem in izkušnjami na področju ustreznih novogradenj ter uspešnih sanacij zgradb.

13. člen **(ocenjevanje uspešnosti izvajanja ukrepov in njihovo posodabljanje)**

Organ, pristojen za varstvo pred sevanji:

- pripravi in vsakih pet let posodablja strategijo obvladovanja tveganj za zdravje zaradi radona z opredeljenimi cilji in kazalci, obsegom in pogostostjo pregledovanja ter izvajanja meritev v delovnem in bivalnem okolju;
- ocenjuje uspešnost izvajanja radonskega programa z upoštevanjem števila meritev koncentracij radona letno in števila meritev, s katerimi se išče vir radona v prostoru, števila izvedenih ozaveščanj prebivalstva o radonu, deleža uspešno saniranih stavb, glede na ugotovljeno potrebo po sanaciji, in števila objektov, saniranih z javnimi sredstvi;
- vsaj enkrat v obdobju petih let preveri ustreznost in posodablja seznam območij z več radona, pri čemer se upoštevajo lastnosti sestave tal in meritve

koncentracij radona, ter oceni ustreznost izbrane referenčne ravni povprečne letne koncentracije radona v zaprtih prostorih;

- na območjih naslednjih občin: Bohinj, Borovnica, Brezovica, Gorenja vas-Poljane, Gorje, Grosuplje, Ilirska Bistrica, Jesenice, Kanal, Kostanjevica na Krki, Kostel, Metlika, Mežica, Mirna Peč, Mokronog-Trebelno, Mozirje, Nova Gorica, Novo mesto, Osilnica, Radovljica, Straža, Škofja Loka, Trebnje, Tržič, Velike Lašče, Vuzenica in Žirovnica ter na območjih, kjer so bile na območjih zunaj območij z več radona izmerjene koncentracije višje od referenčne vrednosti, izvaja dodatne meritve.

PREHODNA IN KONČNI DOLOČBI

14. člen (prehodna določba)

Metodologija za oceno doz iz 4. člena te uredbe se začne uporabljati v letu 2019.

15. člen (prenehanje uporabe)

Z dnem uveljavitve te uredbe se v delu, ki opredeljuje ukrepe, povezane z vplivi radona, preneha uporabljati Uredba o programu sistematičnega pregledovanja delovnega in bivalnega okolja ter ozaveščanja prebivalstva o pomenu ukrepov zmanjšanja navzočnosti naravnih virov sevanj (Uradni list RS, št. 19/16 in 76/17 – ZVISJV-1).

16. člen (začetek veljavnosti)

Ta uredba začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 0070-89/2017
Ljubljana, dne 26. februarja 2018
EVA 2017-2711-0060

Vlada Republike Slovenije
dr. Miroslav Cerar l.r.
Predsednik

OBRAZLOŽITEV

I. UVOD

1. Pravna podlaga za izdajo Uredbe o nacionalnem radonskem programu je prvi odstavek 73. člen Zakona o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in o jedrski varnosti (Uradni list RS, št. 76/17).

S predlagano uredbo se v slovenski pravni red prenašajo tudi nekatere določbe iz Direktive Sveta 2013/59/Euratom.

2. Rok za izdajo uredbe, določen z zakonom

Rok za izdajo uredbe, določen v 184. členu ZVISJV-1, je 18 mesecev po uveljavitvi navedenega zakona.

3. Splošna obrazložitev predloga uredbe, če je potrebna

Vsebina uredbe o nacionalnem radonskem programu je namenjena obvladovanju dolgoročnih tveganj za zdravje zaradi izpostavljenosti radonu. Uredba

- opredeljuje strategijo upravljanja povečanih izpostavljenosti zaradi radona;
- določa referenčno raven povprečne letne koncentracije radona v zaprtih prostorih;
- določa območja z več radona in posebne ukrepe varstva pred sevanji na teh območjih;
- določa metodologijo za določitev letnega povprečja koncentracij radona;
- opredeljuje način, vrsto in obseg meritev:
 - v okviru sistematičnega pregledovanja,
 - izvajanja meritev na delovnih mestih in
 - izvajanja ponovnih meritev za preverjanje izvedenih ukrepov;
- opredeljuje metodologijo za oceno doz zaradi izpostavljenosti radonu;
- opredeljuje program za ozaveščanje delodajalcev, javnosti in strokovnjakov glede tveganj za zdravje, ki jih prinaša izpostavljenost radonu, in o dodatnih tveganjih v povezavi s kajenjem ter o pomembnosti izvajanja meritev radona in ukrepov za zmanjšanje izpostavljenosti.

Nacionalni radonski program se sprejema za obdobje 10 let. Pred njegovim iztekom se ovrednoti izvajanje programa ter pripravi predloge za nadaljnjo optimizacijo ukrepov varstva pred sevanji in zmanjšanje izpostavljenosti zaradi radona.

4. Predstavitev presoje posledic za posamezna področja, če te niso mogle biti celovito predstavljene v predlogu zakona

Posledice za posamezna področja so bile celovito predstavljene v predlogu zgoraj navedenega zakona.

II. VSEBINSKA OBRAZLOŽITEV PREDLAGANIH REŠITEV

K 1. členu:

V 1. členu so opredeljena področja, ki jim je vsebina uredbe namenjena in sicer: obvladovanju dolgoročnih tveganj za zdravje zaradi izpostavljenosti radonu; zagotavljanju varstva pred povečano izpostavljenostjo radonu v objektih, namenjenih izvajanju vzgojno-varstvenega, izobraževalnega, kulturnega ali zdravstvenega programa; zagotavljanju varstva

pred povečano izpostavljenostjo radonu delavcev pri izvajanju dejavnosti, kjer je povečano tveganje zaradi radona; zagotavljanju varstva pred povečano izpostavljenostjo radonu delavcev na delovnih mestih v zaprtih prostorih na območjih z več radona ; zagotavljanju varstva pred povečano izpostavljenostjo radonu posameznikov iz prebivalstva v kletnih, pritličnih ali drugih bivalnih prostorih, kjer je mogoče pričakovati, da povprečne letne koncentracije radona presegajo referenčne ravni; pripravi izhodišč za strategijo obvladovanja tveganj za zdravje z opredeljenimi cilji in kazalci, obsegom in pogostostjo pregledovanja in izvajanja meritev v delovnem in bivalnem okolju in opredelitvi nabora ukrepov za zmanjšanje izpostavljenosti in meril za sprejemanje ukrepov.

K 2. členu:

V drugem členu je določena referenčna vrednost povprečne letne koncentracije radona v zaprtih bivalnih in delovnih prostorih in sicer 300 Bq/m^3 .

K 3. členu:

V 3. členu je opredeljena metodologija določanja povprečne letne koncentracije radona in sicer na osnovi dveh meritev v trajanju najmanj 30 in največ 90 dni.

K 4. členu:

V 4. členu je na podlagi ocene mednarodne komisije za varstvo pred sevanji opredeljen izračun ocene doz zaradi izpostavljenosti radonu za delovna mesta in bivalne prostore.

K 5. členu:

V 5. členu so določena območja z več radona v Sloveniji. Podlaga za določitev so rezultati dosedanjih meritev koncentracij radona v tleh, upoštevanje geološke sestave, vsebnosti radia 226 v kamninah, njene prepustnosti ter ravnih povprečnih koncentracij radona v zaprtih prostorih.

K 6. členu:

V 6. členu je opredeljen način pregledovanja delovnega in bivalnega okolja, ki temelji na ugotavljanju povprečne letne koncentracija radona; dodatnih meritvah koncentracije radona, meritvah koncentracije njegovih razpadnih produktov, ravnotežnega faktorja ter analizi vzrokov za povečane koncentracije radona.

K 7. in 8. členu:

V 7. in 8. členu je opredeljeno sistematično pregledovanje, ki obsega meritve izpostavljenosti zaradi radona v objektih, namenjenih izvajanju vzgojno-varstvenega, izobraževalnega, kulturnega ali zdravstvenega programa; meritve izpostavljenosti zaradi radona v bivalnih prostorih, ki so v kleti ali pritličju, ali drugih prostorih, kjer je mogoče pričakovati, da povprečne letne koncentracije radona presegajo referenčne ravni in meritve zunanje izpostavljenosti v zaprtih prostorih, že obstoječih objektov, zaradi uporabljenih gradbenih materialov. Opredeljen je tudi obseg in pogostost sistematičnega pregledovanja.

K 9. členu:

V 9. členu so določene obveznosti delodajalca, da zagotavlja meritve radona na delovnih mestih in sicer v pritličnih ali kletnih prostorih na območjih z več radona in na lokacijah, kjer je mogoče pričakovati povišane koncentracije radona, na primer v kraških, podzemnih jamah ali na drugih mestih pod zemljo, rudnikih, toplicah, kopališčih in ob drugih vodnih virih radona, in na drugih deloviščih pod zemljo, na območju celotne Republike Slovenije.

K 10 . členu:

V 10. členu so določeni ukrepi v primeru povečane izpostavljenosti zaradi radona in sicer v primerih, ko delavci ali posamezniki iz prebivalstva letno prejmejo več kot 6 mSv zaradi izpostavljenosti radonu. Gradbeni posegi so namenjeni vzpostavitvi sistema za aktivno prezračevanje zemljine pod stavbo. Kot dodaten in ne samostojen ukrep se lahko izvede tudi tesnenje talne konstrukcije, saj je kakovostna izvedba tesnenja na detajlih pogosto težko izvedljiva.

K 11. členu:

V 11. členu je določeno, da sredstva za izvedbo ukrepov v objektih, namenjenih izvajanju vzgojno-varstvenega, kulturnega, zdravstvenega ali izobraževalnega programa, zagotovi država oziroma ministrstvo, pristojno za osnovno dejavnost, ki ji je objekt namenjen.

K 12. členu:

V 12. členu so opredeljene aktivnosti na področju izpostavljenosti radonu. Organ, pristojen za varstvo pred sevanji zagotavlja ozaveščanje javnosti, delodajalcev, zaposlenih in lokalnih nosilcev odločanja z izdajo publikacij o zdravstvenih tveganjih zaradi izpostavljenosti radonu, še posebej v povezavi s kajenjem; pripravlja smernice za preprečevanje vstopa radona v stavbe, vključno z identifikacijo gradbenih materialov z visoko stopnjo sproščanja radona ter izvedbo novogradenj in sanacij objektov na območjih z več radona; organizira seminarje, opozarja na zagotavljanje ustrezne kakovosti zraka v notranjih prostorih v primerih, ko se izvajajo posegi z nameni varčevanja z energijo kot so energijske sanacije in zamenjave oken; vodi zbirko podatkov o meritvah koncentracij radona v zaprtih prostorih; si prizadeva, za doseg dolgoročnih ciljev zmanjševanja tveganja za pljučnega raka, podpira raziskave namenjene boljšemu razumevanju vplivov na zdravje povezanih z izpostavljenostjo radonu in objavlja seznam izvajalcev z znanjem in izkušnjami na področju ustreznih novogradenj in uspešnih sanacij zgradb.

K 13. členu:

V 13. členu je opredeljena dinamika spremljanja uspešnosti izvajanja ukrepov in posodabljanje strategije obvladovanja tveganj za zdravje z opredeljenimi cilji in kazalci, obsegom in pogostostjo pregledovanja in izvajanja meritev v delovnem in bivalnem okolju. Nadalje je opisan način ocenjevanja uspešnost izvajanja radonskega programa, njegove ustreznosti in posodablja seznam območij z več radona ter oceni ustreznost izbrane referenčne ravni povprečne letne koncentracije radona v zaprtih prostorih.

K 14. členu:

V prehodni določbi se predvideva začetek uporabe metodologije za oceno doz zaradi izpostavljenosti radonu, v letu 2019, saj bi bilo neprimerno začeti uporabljati nov način med letom.

K 15. členu:

Določba predvideva prenehanje uporabe zdaj veljavne Uredba o programu sistematičnega pregledovanja delovnega in bivalnega okolja ter ozaveščanja prebivalstva o pomenu ukrepov zmanjšanja navzočnosti naravnih virov sevanj (Uradni list RS, št. 19/16) v delu, ki opredeljuje ukrepe povezane z vplivi radona, preneha uporabljati

K 16. členu:

Z namenom čimprejšnjega izvajanja določil uredbe je predlagan začetek veljavnosti z naslednjim dnem po objavi v Uradnem listu.